

RAZVOJ POSLIJEDIPLOMSKIH STUDIJA FAKULTETA

Prvi poslijediplomski studij pri Tehničkome fakultetu Sveučilišta u Rijeci bio je poslijediplomski znanstveni studij za stjecanje akademskog stupnja magistra tehničkih znanosti, pokrenut 1971. godine s nastavom iz jednog usmjerenja: *Teorija konstrukcija*. U godinama koje su slijedile taj je studij prošao kroz niz transformacija: manjih i većih reformi nastavnih programa i usklađivanja s tada postojećim zakonima (akad. god. 1977/1978, 1995/1996. itd.), otvaranja novih usmjerenja (akad. god. 1975/1976, 1981/1982. itd.), proširenja s polja strojarstva na polje brodogradnje (akad. god. 1977/1978.) i polje temeljnih tehničkih znanosti (akad. god. 2002/2003). Magistarski studij rezultirao je jačanjem i sazrijevanjem Fakulteta u znanstvenom smislu te proizvodnjom relevantnog broja magistara tehničkih znanosti (gotovo stotinu do danas).

Akad. god. 2003/2004. taj poslijediplomski magistarski studij ugašen je sukladno tada novom Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju. Naravno, time nije nastala praznina u tradiciji Fakulteta da obrazuje i stvara buduće znanstvenike jer je nešto prije, 2002. godine, uveden poslijediplomski znanstveni studij za stjecanje akademskog stupnja doktora tehničkih znanosti. Struktura toga prvog doktorskog studija pri Fakultetu bila je odraz tadašnjih zakonskih okvira te činjenice da se razvio iz magistarskog studija. Njime je stari model polaganja ispita magistarskog studija i pisanja znanstveno manje zahtjevnoga magistarskog rada te zatim ulaska u ozbiljnija znanstvena istraživanja koja su eventualno rezultirala obranom doktorskoga rada prvi put zamijenjen modelom u kojemu se magistarski rad ukida i ne izrađuje, već se nastava na razini iznad dodiplomske izravno veže sa znanstveno-istraživačkim radom koji u obliku doktorata predstavlja licencu za svijet znanosti. Produljenje formalnog studija s dvogodišnjega magistarskog na trogodišnji doktorski imalo je za učinak povećanje nastave na poslijediplomskom stupnju i to kako kroz veći broj predmeta koje je student trebao upisati tako i kroz proširenu ponudu predmeta koje daju nastavnici doktorskoga studija. Znanstveni rad ostao je izvan mjerenih vremenskih okvira studija.

No akad. god. 2004/2005. bolonjska reforma mijenja lice čitavoga visokog obrazovanja u Hrvatskoj. Tada se prvi put susrećemo s pojmovima općih i specifičnih kompetencija, ishoda učenja kako čitavoga studija tako i svakoga pojedinog predmeta, 1., 2. i 3. ciklusa obrazovanja, ECTS-bodova kojima se mjeri studentsko vrijeme, kontrole kvalitete i studentskih anketa, itd. Nakon što iste godine stari dodiplomski studiji nepovratno ustupaju mjesto novim preddiplomskim i diplomskim studijima, u sljedećoj akademskoj godini s novim zakonskim okvirima usklađuje se i doktorski studij. Točnije, transformacija doktorskoga studija pri Fakultetu počinje još 2004. s prijavom na natječaj Nacionalne zaklade za znanost i tehnološki razvoj Republike Hrvatske, a zatim s odobrenim projektom te

zaklade u akad. god. 2005/2006. dobiva svoj oblik – bitno izmijenjen nastavni program studija. Projekt je uspješno završen u jesen 2006. godine sudjelovanjem na radionici NZZ o doktorskim studijima i objavljivanjem u publikaciji NZZ. Uistinu najvažniji proizvod projekta bila je dopusnica Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa za novi studijski program. Bitan okvir novoga studija svakako je bio tada novi Pravilnik o studijima Sveučilišta u Rijeci koji i u područje 3. ciklusa uvodi ECTS-bodovanje kao i okvire za raspodjelu ECTS-bodova između nastave, znanstvenog istraživanja i ostalih aktivnosti doktoranda. Drugi je element koji određuje novi studij i jedinstveni postupak prijave svih studijskih programa prema Ministarstvu i Agenciji za znanost i visoko obrazovanje koji pokazuje da su opterećenja nastavnika u nastavi ravnopravna u sva 3 ciklusa te da izravno utječu na utvrđivanje ispunjava li Fakultet uvjete za dobivanje dopusnice za bilo koji od svojih studija.

Danas, nakon što je akad. god. 2009/2010. već peta generacija doktoranda upisala taj studij i nakon što smo učinili određene manje reforme u smislu jasnog izricanja ishoda učenja na razini svakoga pojedinog predmeta, vrijeme je za novi pogled na taj studij i nove pomake naprijed. Danas razumijemo da je jedini kvalitetan način da se napiše studijski program onaj koji polazi od detaljnog raspisivanja kompetencija koje svaki student, pa i onaj doktorskog studija mora imati nakon završetka studija. Danas razumijemo razliku između općih i specifičnih kompetencija i shvaćamo ključnu važnost razvijanja upravo onih prvih. Danas razlučujemo položaj svakoga pojedinog ciklusa obrazovanja usprkos tome što se kvalifikacijski okviri, europski i državni, detaljnije tek ispisuju. Danas znamo da se iz ishoda studija izvode ishodi pojedinih predmeta čak do razine ishoda svakoga pojedinog sata nastave. Danas imamo jasnu predodžbu ECTS-sustava i znamo izmjeriti vrijeme potrebno za pojedine aktivnosti studenata. Danas cijenimo uvedenu kontrolu kvalitete i rezultate studentskih anketa vidimo u sasvim drugom svjetlu nego prije njihova uvođenja. Možemo reći da smo bolonjski zreliji i da su se i naše vlastite kompetencije kao znanstveno-nastavnog osoblja trajno promijenile.

Dodatno, razumijemo i da su doktorski studiji ipak specifičan i da je najteže izmjeriti vrijeme potrebno za znanstveno-istraživački rad, pogotovo onaj uspješan, da je zbog malog broja studenata po predmetu i modulu nemoguće provesti anketiranje studenata s onim učinkom koji imaju ankete na ostalim našim studijima.

Također i čitav širi okvir, društveni i sveučilišni, mijenja se kontinuirano pa svjedočimo ili očekujemo čitav niz izmjena od načina financiranja znanstveno-istraživačkih projekata, novih postupaka i pravila pri evaluacijama kako studijskih programa tako i samih visokih učilišta, drugačijeg načina vrednovanja i normiranja rada

nastavnika/znanstvenika, preko izmjena zakona o visokim učilištima i za to vezanih statuta i pravilnika, do izmjena uvjeta za napredovanja kroz znanstvena zvanja. K tome imamo sreću da smo dio relativno mladog i vrlo ambicioznog i propulzivnog Sveučilišta koje bi nas pokrenulo u reforme i kada to sami ne bismo doživljavali kao potrebno.

Zbog svega rečenog sada otvaramo novu reformu doktorskog studija pri Fakultetu koja će redefinirati odnos između nastave i znanstveno-istraživačkog rada, jasnije i strože postaviti kontinuirano i formalizirano praćenje napredovanja svakog doktoranda, preciznije definirati mentorstvo kroz čitav studij i još mnogočega drugoga. Očekujemo da ćemo sve promjene uspješno apsorbirati i da će već iduća akademska godina biti jasno označena na vremenskoj liniji razvoja poslijediplomskih studija Tehničkoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci.

*Prodekanica za znanstvenu djelatnost
Prof. dr. sc. Senka Maćešić*